

האם תהיה עיסקה? ולאן היא תוביל?

מחשבות ראשוניות

written by פרופ' זכי שלום | 14.06.2026

משא ומתן ביזארי התנהל בשבועות האחרונים בין ארצות הברית ואיראן. ברובו המכריע היה זה משא ומתן חד צדדי שבו הצד האמריקני, ובעיקר הנשיא טראמפ, מדווח על עמדות הצדדים ומציג הערכות באשר לאפשרות שתיחתם עיסקה, ובמקביל משמיע איומים ² אם לא תושג עיסקה.

הצד האיראני טרח להדגיש שלא מתנהל שום משא ומתן וכי הציוצים של הנשיא טראמפ נעשים על דעתו האישית בלבד ואינם נסמכים על המציאות בשטח. לא אחת הוסיפו האיראנים גם דברי לעג כלפי הנשיא וניסונותיו הפאתטיים להגיע להסכמה עם איראן.

תמונת המצב שנחשפה באורח גלוי לעיני העולם הציגה את איראן וארצות הברית כשני כוחות סימטריים המנהלים ביניהם משא ומתן מבלי שלאחד הצדדים יש עליונות צבאית מוכחת על הצד השני. זו תמונת מצב מוזרה נוכח המכות הקשות שהנחיתו ישראל וארצות הברית על איראן במהלך השנה האחרונה.

יש לכך מספר הסברים: הראשון שבהם נובע מן העובדה שנשיא ארצות הברית הולך ומאבד בהדרגה את התמיכה של הבייס האמריקני בו. הנשיא טראמפ אמר במפורש לפני מספר ימים ש"העם האמריקני מאבד את התיאבון למלחמה". האמריקני הממוצע, גם זה שתומך בנשיא טראמפ, מתקשה להבין על מה המהומה הגדולה. הוא אינו רואה לנגד עיניו "סכנה ברורה ומיידית" מצד איראן כפי שטוענים הנשיא טראמפ וראש הממשלה נתניהו.

מנקודת ראותו מדובר בעימות "רחוק מן העין ורחוק מן הלב" בין מדינות מזרח תיכוניות שחלקן, ובעיקר ישראל, הן בנות ברית קרובות של ארצות הברית. מנקודת ראותו ארצות הברית יכולה וצריכה להגיש סיוע צבאי לבנות בריתה מבלי להיות מעורבת ישירות במערכה.

על רקע זה, מתקשה הנשיא טראמפ לחדש את המלחמה והוא עושה מאמצים אינטנסיביים להגיע להסדר. כך נהגו ראש ממשלת בריטניה צ'מברלין וראש ממשלת צרפת דאלדיה בבואם לועידת מינכן ב-1938. מספרים שהם הביאו עמם כותרות עיתונים בבריטניה וצרפת שקראו להם להימנע ממלחמה בכל מחיר. וכך הם הסבירו את הפניית העורף לצ'כיה. מדינה דמוקרטית מתקשה להוביל מהלכים מלחמתיים בלי תמיכה מאסיבית של העם.

הסיבה השניה נובעת מן העובדה שמדינת ישראל לכל אורך המערכה, התעלמה כמעט לחלוטין ממימד הזמן כגורם מכריע במלחמה. דוד בן-גוריון חזר והדגיש כי הזמן, מנקודת ראותה של מדינת ישראל, הוא גורם קריטי. ישראל חייבת לעשות מאמץ להגיע להכרעה של האויב בשטחו

תוך פרק זמן קצר ככל האפשר. אחרת יתעוררו כוחות בינלאומיים וכוחות פנימיים להביא לסיימה של המערכה בטרם הושגה הכרעה.

במערכה הנוכחית מדינת ישראל התעלמה במידה מסוימת מגורם הזמן ומן הצורך להביא להכרעה. אפילו כיום כאשר היא שולטת כמעט לחלוטין על רצועת עזה היא נמנעת מהכרעת החמאס. אין ספק שהאיראנים שואבים מכך עידוד. הם וודאי אומרים לעצמם: אם את החמאס ישראל מתקשה להכריע קל וחומר שאותנו האיראנים היא לא תצליח להכריע. נפגין נחישות נחזיק מעמד. בסופו של דבר ארצות הברית וישראל יאלצו לסגת.

הגורם השלישי נעוץ בעובדה שלאורך כל המלחמה נמנעה מדינת ישראל מפגיעה מהותית בשגרת החיים של תושבי איראן, ובעיקר של תושבי טהראן. התקפותיה כוונו ברובם על יעדים צבאיים או צבאיים-אזרחיים. מתחילת המלחמה אימצה ישראל קו מחשבה ולפיו האויב שלה הוא המשטר באיראן בעוד אזרחי איראן הם בעיקרם רודפי שלום וישראל היא זו שצריכה ליצור עבורם את התנאים שיביאו אותם לפעול להחלפת השלטון.

היום נראה שזו תפיסה שגויה, שלא הוכיחה את עצמה. היא הביאה את מדינת ישראל להשלים עם תמונת מצב מוזרה שבמסגרתה אזרחי ישראל כולם סובלים מחרדה על רקע ירי טילים לעברם, מערכות החינוך משותקות ולעיתים גם התחבורה ואילו באיראן, ובעיקר בטהראן, שיגרת החיים פחות או יותר נמשכת. במבחן התוצאה ההמונים לא יצאו לרחובות אלא אם תיפגע שגרת חייהם באורח משמעותי.

תמונת המצב הנגלית כיום לעינינו אינה כה מעודדת. ארצות הברית נעדרת את הלהט והביטחון שאפיין אותה בראשית המערכה. יחד עם זאת, מוטב שלא להיכנס לקדרות. ייתכן מאוד שזו תמונת מצב זמנית שמאחוריה עומדת "תכנית גדולה" שתואמת דרך מחשבה של מנהיגים גדולים כמו טראמפ ונתניהו. מי יודע?

פורסם ב-JDN בתאריך 14 ביוני 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.